

Monumentnummer*: 523530

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 14 november 2005
Kadaster deel/nr 82929/96

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Lunteren		Ede		Gelderland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Boslaan	92			6741 KG	Lunteren		
Boslaan	90			6741 KG	Lunteren		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Lunteren		B				1065	
Lunteren		K				1628	
Lunteren		B				1449	
Lunteren		B				811	
Lunteren		B				1444	
Lunteren		C				3225	
Lunteren		B				1451	
Lunteren		K				1495	
Lunteren		B				1450	
Lunteren		B				1445	

Omschrijving**

Inleiding

De heidegrond waarop het Luntersche Buurtbosch is aangelegd was aanvankelijk door notaris Van den Ham aangekocht van de bewoners van Lunteren, mede om de mogelijkheid tot ontginning aan te tonen. Na zijn dood schonk hij het bos weer aan de bewoners terug, vandaar ook de naam Buurtbosch (van de "buren" van Lunteren). De aanleg van het bos was een welkome bron van inkomsten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

in de schaarse wintermaanden. Later heeft het bos bijgedragen aan de ontwikkeling van Lunteren als vakantie- en herstellingsoord. Het plan voor de bosaanleg was, zoals de heer Van den Ham het omschreef "een plantsoen (te creëren) als een wijd uitrankende tak met bladeren als een Oosters ornament". Dit kwam tot uitdrukking in de aanleg van een padenstelsel in de vorm van een tak en bladpatroon. In het padenstelsel werd onderscheid gemaakt tussen hoofdpaden van zes meter breed en bijpaden van twee meter breedte. Aan weerszijden van de paden werd op twee meter diepte het loofhout aangeplant. Tijdens de ontginning van 1889-1894 zijn 600.000 dennen en 100.000 stuks loofhout geplant. Het patroon van bladeren en bladranden werd ingevuld naar de in die tijd heersende bodemomstandigheden, bosbouwkundige kennis en beschikbaarheid van bosplantsoen. Dit hield in dat de bladeren voornamelijk met naaldhout (grove den) werden ingevuld met aan de randen en in tussenruimten loofhoutsingels. De voorkeur van de heer Van den Ham voor wat betreft het loofhout ging uit naar een toentertijd nieuwe in Nederland geïntroduceerde boomsoort, de Amerikaanse eik. Deze wordt inmiddels als een minder gewenste soort gezien. Behalve de aanleg van de paden werd, op de top van de Galgenberg (34 m), het onderkomen van de heer Van den Ham gebouwd, "De Koepel" genoemd. Hij kon er zijn paard en koets stallen, overzicht houden over de werkzaamheden en had tevens uitzicht over de Veluwe. In 1913 werd ter nagedachtenis aan de in 1912 overleden heer Van den Ham op deze plek de nieuwe uitzichttoren "De Koepel" gebouwd.

Omschrijving

Het Luntersche Buurtbosch is een van west naar oost gelegen BOSAAANLEG, in oorsprong 130 ha groot, met grofweg de Boslaan als noordgrens en met een grillig grensverloop aan de zuid- west- en oostzijde. Kenmerkend is de padenstructuur in de vorm van bladen aan een tak, met brede hoofdpaden en smallere zijpaden. De padenstructuur laat zich met name in de plattegrond goed herkennen. Het Buurtbosch is reliëfrijk, met centraal gelegen het hoogste punt de Galgenberg (34 m) waarop uitkijktoren De Koepel met de ernaast gelegen waterpomp staat. Het Buurtbosch is vanaf verschillende punten toegankelijk, waarbij de hoofdader begint in de uiterste noordwestpunt, bij de driesprong de Boslaan en de Van den Hamlaan. Zichtbaar vanaf de noordwestpunt in oostelijke richting staat de gedenkboom. Deze boom stond aanvankelijk in de tuin van notaris R. Dinger en is in 1914 verplant en van een hekwerk met banken voorzien. Voorbij de gedenkboom versmalt het beschermde gedeelte van het Buurtbosch zich om vervolgens te verbreden naar het oosten toe en uit te monden in de kern van het Buurtbosch waar zich de Galgenberg met Koepel bevindt. Dit punt is ook vanaf de Boslaan bereikbaar, via de zogenaamde Deelweg. De Deelweg staat in noord-zuidrichting op de Boslaan en is iets geknikt. Verder naar het oosten neemt het reliëf af en ligt, nagenoeg parallel aan de Deelweg, de met dennen omzoomde Vliegweg. Tussen de Deelweg en de Vliegweg is de oorspronkelijke aanleg van het Buurtbosch in de vorm van een tak met bladeren nog het duidelijkst aanwezig en herkenbaar.

Waardering

BOSAAANLEG van Het Luntersche Buurtbosch, gestart in 1892 in opdracht en naar ontwerp van notaris J.H.Th.W. van den Ham (1822-1912).

- van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een bos met bijzondere aanleg in bladpatroon, aangelegd als ontginning van voormalige heidegronden
- van stedenbouwkundige waarde vanwege de situering van het bos in het buitengebied van Lunteren op de Veluwe
- van cultuurhistorische waarde als ontginnings- en werkgelegenheidsproject en recreatiegebied. De heidegrond waarop het bos is geplant was aanvankelijk door notaris Van den Ham aangekocht van de bewoners van Lunteren, mede om de mogelijkheid tot

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontginning aan te tonen. Na zijn dood schonk hij het bos weer aan de bewoners van Lunteren, vandaar de naam Buurtbosch (van de "buren" van Lunteren). De aanleg van het bos was een welkom bron van inkomsten in de schaarse wintermaanden. Later heeft het bos bijgedragen aan de ontwikkeling van Lunteren als vakantie- en herstellingsoord.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg